

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ННІ «Інститут геології»

Кафедра загальної та історичної геології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора інституту
з навчальної роботи

В.К. Осип
«30» 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАГАЛЬНА ТА ІСТОРИЧНА ГЕОЛОГІЯ

**для здобувачів
на основі молодшого фахового бакалавра**

галузь знань
спеціальність
освітній ступінь
освітня програма
вид дисципліни

**Е Природничі науки, математика та статистика
Е4 Науки про Землю
Бакалавр
Геологія та надрокористування
Обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі *Анжеліна Менасова, кандидат геологічних наук, доцент кафедри загальної та історичної геології; Ірина Байсарович кандидат геологічних наук, доцент кафедри геології нафти та газу*

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

©Менасова А.Ш., , 2025 рік

КИЇВ - 2025

Розробники: **Анжеліна Менасова, кандидат геологічних наук, доцент
кафедри загальної та історичної геології**

Зав. кафедри

 (Дмитро КРАВЧЕНКО)

Протокол № 1 від 29.08. 2025р.

Схвалено науково - методичною комісією інституту **ННІ «Інститут геології»**

Протокол № 1 від 29_08_ 2025 р.

Голова науково-методичної комісії (Всеволод ДЕМИДОВ)

1. Мета дисципліни – ознайомлення здобувачів з різними напрямками геологічної науки та її зв'язком з іншими природничими науками, висвітлення та засвоєння питань внутрішньої будови Землі, процесів, що відбуваються в її надрах та на поверхні, методів їх вивчення; ознайомлення з головними поняттями геології, будовою земної кори та її речовинного складу.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

немає

3. Анотація навчальної дисципліни / референс:

Відбувається ознайомлення з загальними відомостями про геологію як науку, висвітлюється історія становлення геології, її складові частини; уявленнями про створення і будову Всесвіту та Сонячної системи; а також про форму, будову та речовинний склад Землі; розглядаються екзогенні та ендегенні процеси і головні структурні елементи земної кори.

4. Завдання:

- ознайомити здобувачів із основними напрямками геології;
- ознайомити здобувачів із геологічних процесами зовнішньої та внутрішньої динаміки;
- набуття здобувачами необхідних методичних та методологічних знань і практичних навичок з метою візуального визначення мінералів та гірських порід;
- засвоєння здобувачами базових знань про головні теоретичні і практичні досягнення сучасної геологічної науки.

5. Результати навчання:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форма/Методи викладання і навчання	Форма/Методи оцінювання	Відсоток у підсумкові й оцінці з дисципліни
Ко д	Результат навчання			
1.1	Про походження та будову Всесвіту і Сонячної системи	Лекція, самостійне навчання	Письмова робота	до 10%
1.2	Знати внутрішню будову Землі і методи її дослідження	лекція	Письмова робота	до 5%
1.3	Поняття геохронології	лекція	Письмова робота	до 5%
1.4	Прояви екзогенних та ендегенних процесів	лекція, лабораторні роботи, самостійне навчання	Письмова робота	до 30%
1.5	Головні структурні елементи земної кори та літосфери	лекція, лабораторні роботи, самостійне навчання	Письмова робота	до 5%
2.1	Візуально визначати і описувати мінерали та гірські породи	лекція, лабораторні роботи,	Письмова робота	до 15%
2.2	Візуально визначати і описувати викопні рештки представників різних	лекція, лабораторні роботи,	Захист лабораторних робіт	до 15%

	<i>систематичних груп</i>			
3.1	<i>Вміти аргументовано підтверджувати свої знання особисто.</i>	<i>Усна відповідь, самостійна робота</i>	<i>Захист лабораторних робіт</i>	<i>до 10 %</i>
4.1	<i>Розуміння персональної відповідальності за особисті рішення.</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Захист лабораторних робіт</i>	<i>до 5%</i>

Структура курсу: лекції, лабораторні роботи, самостійна робота здобувача

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання:

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни									
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	3.1	4.1	
ПРН12.Знати і застосовувати базові теорії, парадигми, концепції та принципи в науках про Землю	+	+	+	+	+	+	+	+	+	

7.Схема формування оцінки:

7.1.Форми оцінювання студентів

1. Семестрове оцінювання:

- 1) Контрольна робота по загальній частині та ендогенним процесам – 20 балів (рубіжна оцінка 12 балів)
- 2) Контрольна робота по екзогенним процесам – 20 балів (рубіжна оцінка 12 балів)
- 3) Оцінка за роботу на лабораторних заняттях – 20 балів (рубіжна оцінка 12 балів)

2. Підсумкове оцінювання у формі іспиту: максимальна оцінка 40 балів, рубіжна оцінка 24 балів. Під час іспиту студент описує питання за білетом іспиту використовуючи при цьому знання та вмінь з основ Загальної та історичної геології. **Іспит виставляється за результатами написання здобувачами письмового іспиту та відповіді на можливі додаткові запитання.**

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою.

Результуюча оцінка виставляється за результатами роботи здобувача впродовж усього семестру, як сума (проста або зважена) балів за систематичну роботу впродовж семестру, написання контрольних робіт, виконання лабораторних робіт та бали за складання іспиту

	Семестрова кількість балів	ПКР(підсумкова контрольна робота)чи/або іспит	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	36	24	60
Максимум	60	40	100

Студент не допускається до **іспиту**, якщо під час семестру набрав менше 20 балів.

7.2. Організація оцінювання: Оцінювання здійснюється за накопичувальною системою та передбачає: виконання 5 лабораторних робіт (де здобувачі мають продемонструвати якість засвоєних знань та вирішити поставлені задачі використовуючи окреслені викладачем методи та засоби) та проведення 2 письмових модульних контрольних робіт. Підсумкове оцінювання проводиться у формі іспиту.

7.3. Шкала відповідності

Відмінно / Passed	90-100
Добре / Passed	75-89
Задовільно / Passed	60-74
Не задовільно / Fail	0-59

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	Лабораторні роб.	Самостійна робота
<i>Розділ 1. Походження і будова Всесвіту та Сонячної системи. Будова та склад земної кори. Ендогенні процеси.</i>				
1	Тема 1. Геологія як наука. Земля у космічному просторі	2	2	5
2	Тема 2. Внутрішня будова Землі. Вік Землі	2		5
3	Тема 3. Магматизм	2	2	6
4	Тема 4. Тектонічні рухи та деформації	2		6
5	Тема 5. Метаморфізм	2		5
	<i>Контрольна робота 1</i>		1	
<i>Розділ 2. Екзогенні геологічні процеси</i>				
6	Тема 6. Вивітрювання. Геологічна діяльність вітру	2	2	6
7	Тема 7. Головні структурні елементи земної кори та літосфери	2		6
8	Тема 8. Геологічна діяльність поверхневих і підземних вод	2	2	6
9	Тема 9. Гравітаційні процеси	2		6
10	Тема 10. Геологічна діяльність льодовиків	2	2	6
11	Тема 11. Геологічна діяльність озер, боліт, морів і океанів	2		5
	<i>Контрольна робота 2</i>		1	
<i>Розділ 3. Палеонтологія</i>				
12	Тема. 15 Надцарства Procariota, царство Cyanobionta	2	2	6
13	Тема. 16 Царство Тварини Zoa (Animalia)	2		5
14	Тема. 17 Царство рослин Phyta (Vegetabilia)	2		5
	ВСЬОГО	28	12	78

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

Лекції – **28 год.**

Лабораторні роботи – **12 год.**

Консультації – **2 год.**

Самостійна робота – **78 год.**

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Основні:

1. Іванік О.М., Менасова А.Ш., Крочак М.Д., (2020). Навчальний посібник. «Загальна геологія»/, 205. - www.geol.univ.kiev.ua/lib/General_geology_Ivanik_Menasova_Krochak.pdf
2. Крочак М.Д., Менасова А.Ш., (2011). Історична геологія з основами палеонтології. Практикум. Навчальний посібник. К: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 223 с.
3. Ключников М.М., Онищенко О.М., (1975). Історична геологія. К.:Вища школа, 295с.
4. Шевчук В.В., Іванік О.М., Крочак М.Д., Менасова А.Ш. (2005). Загальна геологія. Практикум. К.: ВПЦ „Київський університет”, 136 с.
5. Паранько І.С., Сіворонов А.О., Євтехов В.Д. (2003). Загальна геологія. Кривий Ріг: Мінерал, 464.
6. Киселевич Л.С., (2008). Історична геологія. Навчальний посібник. К: ВПЦ «Київ. ун-т».
7. Стратиграфічний кодекс України. Відп. ред. П. Ф. Гожик. 2-ге вид. Київ : Національний стратиграфічний комітет України, 66 с.
8. Менасова А.Ш. (2018). Палеогеографічні аспекти формування порід бурімсської світи в межах Канівського Придніпров'я.
9. Menasova A. (2020). The Late Cretaceous phosphatized ichnofaunas fossils from Eocene basal horizon of Middle Dniper area.
10. Menasova A/ (2022). Morphometrics of Tirasiana from Vendian of Podillia.
11. Menasova A. (2022). Phosphatization of rocks and organic remains from the Eocene basal horizon of the Middle Dnieper area.

Додаткові:

1. Гриценко В.П. (2005). Палеонтологія: Навч. посіб. Київ: ВПЦ «Київ. ун-тет», 282с.
2. Куровець М., Гунька Н. (1997). Основи геології.- Львів, 190с.
3. Онищенко А.М., Соколов И.П., (1983). Методические рекомендации к изучению курса исторической геологии с основами палеонтологической. К. Изд-во Киев. ун-та.
4. Мороз С.А., Закалюжный В.М., (1983). Методические указания к лабораторному практикуму по курсу «Палеонтология». Одеса: изд-во Одес. ун-та.
5. Веклич М.Ф. (1990). Основы палеоладошафтоведения. К: Наук. думка.
6. Очев В.Г., Красилов В.А., Зінов'єв М.С. та інш. (1995). Палеонтологія, палеоекологія, еволюційна теорія, стратиграфія. Словник довідник. Харків: Вид-во «Око».

Додаєт до програми дисципліни «Загальна та історична геологія» на 2022-2023 н.р.

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	Самостійна робота
<i>Розділ 1. Походження і будова Всесвіту та Сонячної системи. Будова та склад земної кори. Ендогенні процеси.</i>				
1	Тема 1. Геологія як наука. Земля у космічному просторі	2/1*	2/1*	5
2	Тема 2. Внутрішня будова Землі. Вік Землі	2/1*		5
3	Тема 3. Магматизм	2/1*	2/1*	6
4	Тема 4. Тектонічні рухи та деформації	2/1*		6
5	Тема 5. Метаморфізм	2/1*		5
	<i>Контрольна робота 1</i>		1	
<i>Розділ 2. Екзогенні геологічні процеси</i>				
6	Тема 6. Вивітрювання. Геологічна діяльність вітру	2/1*	2/1*	6
7	Тема 7. Головні структурні елементи земної кори та літосфери	2/1*		6
8	Тема 8. Геологічна діяльність поверхневих і підземних вод	2/1*	2/1*	5
9	Тема 9. Гравітаційні процеси	2/1*		6
10	Тема 10. Геологічна діяльність льодовиків	2/1*	2/0*	5
11	Тема 11. Геологічна діяльність озер, боліт, морів і океанів	2/1*		5
	<i>Контрольна робота 2</i>		1/1	
<i>Розділ 3. Палеонтологія</i>				
12	Тема. 15 Надцарства Procariota, царство Cyanobionta	2/1*	2/1*	6
13	Тема. 16 Царство Тварини Zoa (Animalia)	2/1*		5
14	Тема. 17 Царство рослин Phyta (Vegetabilia)	2/1*		5
	ВСЬОГО	28/14*	14/7*	76/

Примітка: *Навчання за індивідуальним графіком

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – **28 год.**

Практичні заняття – **14 год.**

Консультації – **2 год.**

Самостійна робота – **76 год.**